

Toekomst voor het Pastoraat

Rapport van de Adviesgroep Pastoraat

Aalten, januari 2014

Aan de kerkenraad van de Protestantse Gemeente Aalten (PGA).

Als leden van de Adviesgroep Pastoraat bieden wij u deze rapportage aan.

Dit rapport is een zo goed mogelijke invulling van de opdracht die wij van de kerkenraad hebben gekregen en waarvoor wij als adviesgroep op 1 juli 2013 zijn geïnstalleerd.

Op 16 juli zijn wij voortvarend aan onze opdracht begonnen. Het was een complexe materie, waardoor wij de beoogde opleveringsdatum van ons rapport met enkele weken hebben overschreden. De complexiteit kwam met name voort uit het door ons gewenste draagvlak. Na gesprekken met een andere PKN-gemeente en met al onze plaatselijke predikanten zijn we tot een breed gedragen advies gekomen over hoe ook in de nabije toekomst, met minder predikantsplaatsen beschikbaar, pastoraat in de PGA op een goede wijze vorm kan krijgen.

Aan de kerkenraad de taak om met onze conclusies en adviezen aan het werk te gaan, tot opbouw van een zich vernieuwende gemeente. Vanuit onze visie: een uitnodigende, uitdagende en prikkelende gemeente, waarin we bemoedigd mogen worden en elkaar stimuleren, en waarbij ontmoeting en inspiratie centraal staan.

Wij wensen u veel wijsheid en kracht toe.

Aalten, januari 2014

Reinier Demkes – voorzitter
Sietske Fukkink-Kooistra – secretaris
Marieke Andela-Hofstede
Wim Everts
Riemer Faber
Jan Hordijk
Wim Kraaijenbrink
Jan Kremer
Joke Rutgers-Tolkamp
Wim Wensink

Inhoud

1. Opdracht	1
1.1. Aanleiding.....	1
1.2. Doelstelling.....	1
2. Werkwijze	2
3. Resultaten en discussie	3
3.1. Bezoek PG-Barneveld	3
3.2. Gesprekken met de predikanten.....	3
3.3. Wijkindeling.....	4
4. Conclusies	5
4.1. Algemeen.....	5
4.2. Uitgangspunten.....	5
4.2.1. Betrokkenheid vergroten	5
4.2.2. Wijkenstructuur	5
4.3. Advies.....	6
4.3.1. Doelgroepenpastoraat	6
4.3.1.1. Algemeen	6
4.3.1.2. Pastoraatsgroep Jongeren	6
4.3.1.3. Pastoraatsgroep Bouwers.....	7
4.3.1.4. Pastoraatsgroep Plussers.....	7
4.3.1.5. Pastoraatsgroep Senioren	8
4.3.1.6. Organisatie en uitwerking.....	8
4.3.2. Vierwijkenstructuur.....	9
4.3.3. Tweelagenstructuur in wijkpastoraat	9
4.3.4. Organisatie wijkteam	10
4.3.5. Takenpakket predikanten.....	10
4.3.6. Taakomschrijving ambtsdragers.....	10
4.3.7. Werving vrijwilligers, toerusting en begeleiding.....	11
5. Aanbevelingen	12
5.1. Communicatie.....	12
5.2. Elim-overleg.....	12
5.3. Begeleiding overgang tweelagenstructuur	12
5.4. Organisatiemodel PGA	12
5.5. Werving vrijwilligers.....	13
5.6. Detachering	13
5.7. Evaluatie.....	13

<i>Bijlagen</i>	14
Bijlage 1. Opdracht Adviesgroep Pastoraat	14
Bijlage 2. N.a.v. “Sprong naar de Toekomst”-actielijst Aanbeveling A 7 t/m 10.....	15
Bijlage 3. Gespreksverslag PG-Barneveld.....	16
Bijlage 4. Samenvatting gesprekken met de predikanten.....	17
Bijlage 5. Model wijkenstructuur	22
Bijlage 6. Tweelagenstructuur	23
<i>Verwijzingen</i>	25

1. OPDRACHT

1.1. AANLEIDING

De aanleiding voor deze opdracht¹ is het teruglopen van de financiën van de Protestantse Gemeente Aalten (PGA). Zoals verwoord in het rapport “Sprong naar de Toekomst” (SndT), hebben we structureel beschikking over minder inkomsten, opgebracht door minder leden. Om beleid en financiën met elkaar in overeenstemming te brengen heeft de kerkenraad ons opdracht gegeven na te denken over een vijftal aanbevelingen en de vier actiepunten² uit het rapport SndT.

1.2. DOELSTELLING

Vanuit de bestaande visie op pastoraat beschrijven wij de veranderingen die verwacht worden en doen we voorstellen tot aanpassing van de visie en de uitwerking die daarbij hoort.

Daarnaast hebben wij de veranderingen benoemd, en aangegeven hoe daarop geanticipeerd kan worden en op welke manier in de toekomst pastoraat in de PGA vorm kan krijgen. Tevens beschrijven we op welke manier de overgang van de huidige werkwijze naar de nieuwe vormen zorgvuldig kan plaatsvinden.

Daarbij hebben wij aandacht geschonken aan:

Het ontwikkelen van een visie met betrekking tot contact met en begeleiding van gemeenteleden waarbij gezocht wordt naar nieuwe vormen, maar waarbij ook de huidige adequate vormen worden behouden. Daarbij komt de vraag aan de orde: past onze pastorale praktijk nog bij de behoeften, mogelijkheden, beschikbare mensen en middelen in deze tijd?

Vervolgens beschrijven wij aan welke vormen van pastoraat behoefte is, nu en in de toekomst. Op welke wijze willen mensen verbonden zijn aan de kerk, hoe kan invulling gegeven worden aan verbinding en aandacht? Welke behoefte is er bij zowel actieve gemeenteleden als mensen aan de rand van de kerk en bij verschillende leeftijdsgroepen?

Als laatste hebben we een voorstel gedaan voor een wijkindeling op basis van vijf predikantsplaatsen.

Verder zijn de 4 actiepunten uit rapport SndT besproken:

- A7 - Vijf predikantsplaatsen voor onze gemeente. Daardoor nieuw takenpakket voor predikant, gekoppeld aan een efficiëntere invulling van de werkzaamheden. Daarnaast kan worden gewerkt aan een verdere specialisatie;
- A8 - Diaconaal predikantschap;
- A9 - Detachering;
- A10 - Aanpassing en herziening van het pastorale beleid bij toename aantal pastorale eenheden per predikant.

¹ Zie bijlage 1. Opdracht adviesgroep pastoraat

² Zie bijlage 2. N.a.v. "Sprong naar de Toekomst"-actielijst aanbeveling A7 t/m 10

2. WERKWIJZE

Om aan de opdracht zoals beschreven in hoofdstuk 1 te voldoen hebben wij als eerste gesproken over nieuwe vormen van pastoraat en over mogelijkheden om van bestaande vormen adequaat gebruik te maken. Als nieuwe vorm hebben we ervoor gekozen doelgroepenpastoraat te onderzoeken. Daarnaast hebben we besproken hoe het basispastoraat nog past bij de huidige samenleving en bij onze gemeente.

In Aalten wordt gewerkt volgens het klassieke model. Elke predikant heeft zijn/ haar eigen wijk en werkt over de totale breedte van het werkveld. Elke ouderling werkt in een sectie die valt onder een wijk. Vooral door ouderen wordt deze wijze van werken enorm gewaardeerd. Maar vooral bij jongeren en middengroepen sluit deze wijze van werken niet meer aan. In de Adviesgroep Pastoraat is over verschillende andere vormen van pastoraat gesproken.

Naar onze mening komt doelgroepenpastoraat het dichtst in de buurt bij dat wat wij als gemeente willen uitstralen. Namelijk de blik naar buiten toe richten, niet alleen naar de medemens in de eigen gemeente maar ook aan de rand of erbuiten.

Om ons te verdiepen in het doelgroepenpastoraat hebben we als eerste gekeken op de internetsite van de Protestantse Gemeente Barneveld³, waarna 3 leden van onze adviescommissie een gesprek met afgevaardigden van die kerk hebben gehad. Dit is in een verslag vastgelegd. De ervaringen in Barneveld met betrekking tot het doelgroepenpastoraat⁴ zijn doorgesproken op de vergadering.

Daarnaast hebben we gekeken naar de website van de gemeente Woerden-Zegveld⁵.

Omdat doelgroepenpastoraat een grote invloed zal hebben op het werk van de predikanten hebben 2 leden van de adviesgroep met elke predikant afzonderlijk gesproken. Dienstbaarheid aan de gemeente staat bij diverse modellen voorop. Tevens zullen de predikanten met het model, dat wij uitwerken, uit de voeten moeten kunnen.

In de gesprekken met de predikanten hebben wij gesproken over de huidige situatie van werken, samenwerken binnen één wijk, doelgroepenpastoraat, basispastoraat en de balans tussen doelgroepenpastoraat en basispastoraat. In het volgende hoofdstuk zijn de bevindingen van deze gesprekken weergegeven.

Diverse wijkindelingen zijn besproken met als uitgangspunten: flexibiliteit en toekomstgerichtheid.

Ook zijn wij uitgegaan van de bestaande situatie om een vloeiende overgang te kunnen creëren waarbij de predikanten zo weinig mogelijk nieuwe adressen krijgen. Dit zorgt vanzelfsprekend voor minder veranderingen voor de gemeenteleden.

Hierbij hebben wij verschillende wijkindelingen besproken met 3, 4 en 5 wijken.

De punten A8 (Diaconaal predikantschap) en A9 (Detachering) zijn niet of nauwelijks besproken, mede gezien de snelle ontwikkelingen, waardoor binnen het predikantenteam al heel veel veranderd is.

³ Zie bij "Verwijzingen" (te vinden achterin dit rapport, na de bijlagen) de link naar de protestantse gemeente Barneveld (PGB)

⁴ Zie bij "Verwijzingen" de links naar relevante documenten over doelgroepenpastoraat binnen PGB

⁵ Zie bij "Verwijzingen" de link naar de protestantse gemeente Woerden-Zegveld

3. RESULTATEN EN DISCUSSIE

3.1. BEZOEK PG-BARNEVELD

Naar aanleiding van het contact met de Protestantse Gemeente Barneveld (PGB)⁶ merken wij op dat wij doelgroepenpastoraat binnen de Protestantse Gemeente Aalten (PGA) vinden passen. Echter op de manier zoals dit binnen Barneveld is vormgegeven past doelgroepenpastoraat niet bij Aalten. De bezoeken, die naar onze mening binnen het basispastoraat valt, is een voorbeeld van een huidige vorm die erg goed past bij de PGA. Met andere woorden: het basispastoraat binnen de geografische wijken vinden wij erg belangrijk. Dit was in Barneveld naar onze mening te veel weggefallen. In Aalten denken wij aan de verhouding 20% doelgroepenpastoraat en 80% basispastoraat.

Binnen de adviesgroep is erover gesproken om de predikanten voor een bepaald gedeelte van hun tijd in te zetten voor doelgroepenpastoraat. Hierbij hebben wij de mogelijkheid bekeken om elke predikant een even groot deel aan doelgroepenpastoraat te laten besteden. Een andere optie zou zijn dat enkele predikanten meer / volledig met het doelgroepenpastoraat bezig zijn en anderen alleen met het basispastoraat.

In Barneveld werkt men binnen het doelgroepenpastoraat met vijf groepen. Omdat twee van deze groepen naar onze mening erg in elkaar overvloeien lijkt ons vier groepen beter: Jongeren, Bouwers, Plussers en Senioren. Hierbij lijkt het ons wel van cruciaal belang niet te streng te kijken naar leeftijdsgrenzen, maar meer naar leeftijdsfasen.

Daarnaast heeft de afvaardiging van de PGB meerdere malen aangegeven dat ze communicatie naar de gemeente erg belangrijk vinden. Bij de totstandkoming van het doelgroepenpastoraat binnen de PGB hebben zij intensief met de gemeente gecommuniceerd. Zij hebben het idee dat het voor een groot deel hieraan te danken is dat het doelgroepenpastoraat positief is ontvangen.

3.2. GESPREKKEN MET DE PREDIKANTEN

Uit de gesprekken met de predikanten kwam bij de vragen over de huidige situatie naar voren dat:

- Preken / kerkdiensten en het pastoraat, vooral het crisis pastoraat (“als het erop aan komt!”), belangrijk zijn;
- Vergaderen en bijzondere diensten veel tijd kosten.

De meeste predikanten vinden afwisseling noodzakelijk, werken graag in de breedte, met contacten door de generaties heen.

Er heerst oprechte zorg hoe het pastoraat te doen met minder predikanten!

⁶ Voor een samenvattend verslag van ons gesprek met de PGB zie bijlage 3 “gespreksverslag PG-Barneveld.”

Bij de vragen over werken met meerdere predikanten in één wijk:

- Werken met meerdere predikanten in één wijk wordt door de meeste predikanten als positief ervaren. Wel moet er uitgekeken worden voor extra overlegstructuren. Samenwerking is ook afhankelijk van de personen. Sommige predikanten vinden dat samenwerking beter kan plaatsvinden binnen het grotere geheel van de gemeente.
- Elke predikant zijn/haar eigen adressen. Geeft de mogelijkheid om een band op te bouwen en geeft duidelijkheid naar de gemeente.

Bij de noodzakelijke wijziging van de wijkindeling is het van belang zoveel mogelijk bestaande contacten te handhaven.

Bij de vragen over het doelgroepenpastoraat:

- Doelgroepenpastoraat geeft kansen / Het kan een impuls geven;
- Mensen rondom levensvragen kunnen elkaar treffen;
- Dingen die er al zijn, integreren. Bijv. Inspiratie & Ontmoeting;
- Voor predikanten / ouderlingen / medewerkers: je kan doen wat bij je past, je persoonlijke kwaliteiten benutten / ontwikkelen;
- Mogelijkheid : Vanuit een doelgroep een kerkdienst voorbereiden.

Bij doelgroepenpastoraat naast het individuele pastoraat is een goede balans nodig tussen die twee vormen. Bij veel doelgroepenpastoraat, wordt de basis voor wijkpastoraat te smal⁷.

3.3. WIJKINDELING

Bij de keuze van de wijkindeling hebben wij verschillende opties besproken. In de gesprekken kwam naar voren dat de buurtschappen sterke gemeenschappen vormen, die wij nu en in de toekomst niet uit elkaar willen halen. Omdat wij die sterke samenhang in het dorp niet zo zien, zullen aanpassingen in het dorp een minder grote impact hebben.

Ook denken wij dat het voor de predikant niet werkbaar is als de wijken te groot en daardoor onoverzichtelijk worden. Voor de keuze van de wijkindeling zijn wij niet uitgegaan van het aantal predikanten. Dit brengt met zich mee dat er een mogelijkheid is dat er meerdere predikanten binnen een wijk samenwerken.

Om flexibel en toekomstgericht te zijn hebben wij verschillende opties besproken. Als eerste mogelijkheid: 3 wijken met in elke wijk ongeveer 1,5 fte.

Daarnaast hebben wij de optie besproken van 4 wijken met ongelijke wijkgrootte of 4 wijken van gelijke grootte. Daarbij hebben we ook een 4 wijkenmodel besproken waarbij rekening gehouden wordt met de inzet van de predikant voor het doelgroepenpastoraat.

Als laatste hebben wij een wijkindeling met 5 wijken besproken. Hierbij heeft elke predikant een wijk.

Als we kijken naar de pastorale eenheden in de buurtschappen zijn deze toch het best verdeeld in het vierwijkenmodel. Voor de overgang van de huidige wijkindelingen naar de ‘nieuwe’ wijkindelingen zien wij hier ook het minst problemen. Daarnaast verwachten wij dat bij toekomstige veranderingen deze wijkindeling ook het beste aan te passen valt als dit nodig mocht zijn.

⁷ Een meer gedetailleerd verslag van de gesprekken is opgenomen in bijlage 4.

4. CONCLUSIES

4.1. ALGEMEEN

Omdat het aantal pastorale eenheden per predikant toeneemt, is een aanpassing en herziening van het pastorale beleid nodig (ref: A10-Sprong naar de Toekomst). Ook andere veranderingen zijn in het kader van onze opdracht geanalyseerd. Vervolgens hebben we gekeken hoe we hierop kunnen anticiperen en welke consequenties dit heeft voor de visie op pastoraat. Dit alles leidt tot een ingrijpende verandering in het takenpakket van predikanten. Binnen de kring van predikanten kan ook gewerkt worden aan een verdere specialisatie van werkzaamheden (doen waar je goed in bent – staan in je kracht) (ref: A7-SndT). We hebben dus zowel de WAT-vraag willen beantwoorden (wat doen we binnen de PGA, waar is behoefte aan en hoe sluiten we daar goed bij aan) als de HOE-vraag: Hoe organiseren wij het pastoraat zodanig dat we zo efficiënt mogelijk gebruik maken van de beschikbare mensen.

4.2. UITGANGSPUNTEN

4.2.1. BETROKKENHEID VERGROTEN

Uit het rapport SndT blijkt dat de (financiële) betrokkenheid van mensen jonger dan 40 à 50 jaar beperkt is. De participatie van deze groep mensen kan mogelijk worden verbeterd door hen op een andere wijze te benaderen. Binnen de landelijke PKN wordt hier ook aan gewerkt. In de publicatie ‘De toekomst van de kerk – over dertigers in de gemeente’ in Kerkvenster van 26 juli 2013 en het achterliggende rapport⁸ staan waardevolle handvatten beschreven, zoals: bied ruimte voor persoonlijke beleving en ervaring vanuit de houding: laat maar horen hoe jij erover denkt. In dit kader willen wij een uitnodigende, uitdagende en prikkelende, maar ook bemoedigende en stimulerende gemeente zijn, waarbij ontmoeting en inspiratie centraal staan.

4.2.2. WIJKENSTRUCTUUR

Binnen de PGA werken we met geografische wijken, omdat kleinschaligheid de betrokkenheid van degenen die werken in het pastoraat verhoogt. Leden van het wijkteam kennen in de regel de gemeenteleden in hun wijk en kunnen er voor hen zijn als dit nodig is. Dit kennen van elkaar staat in onze individualistische maatschappij onder druk. Echter als kerk vinden we dit nog steeds waardevol. Misschien wordt het zelfs steeds belangrijker. Hier is overigens nog een duidelijk verschil waar te nemen tussen enerzijds de buurtschappen en anderzijds het dorp: buurtschappen vormen hechtere gemeenschappen, waardoor je hier voorzichtiger moet zijn met het doorvoeren van wijzigingen in de organisatie van het pastoraat.

We willen een toekomstbestendige wijkenstructuur ontwikkelen, waarbij gemeenteleden in de te overziene toekomst weten waar ze aan toe zijn. Toekomstige wijzigingen in de buurtschappen willen we voorkomen en bestaande contacten tussen predikanten en overige wijkteamleden met andere gemeenteleden willen we zoveel mogelijk behouden. We streven naar wijken met een goed georganiseerd wijkteam, waardoor voldoende mogelijkheden aanwezig zijn voor predikanten om bovenwijkse activiteiten te verrichten.

⁸ Zie bij “Verwijzingen” de link naar het artikel over kerk en dertigers

4.3. ADVIES

4.3.1. DOELGROEPENPASTORAAT

4.3.1.1. Algemeen

Binnen de PGA willen we meer aandacht voor de zoektocht van mensen uit de middengroepen naar belevings- en ervaringsgerichte zingeving. Hiervoor moet ruimte en begeleiding georganiseerd worden. Ons advies is om dit organisatorisch gescheiden van het basispastoraat in te richten als doelgroepenpastoraat, centraal aangestuurd, in analogie met het jeugd- en jongerenpastoraat. Voor dergelijk pastoraat geldt dat deze activiteiten vaak tijdelijk / projectmatig zijn, maar daarom nog niet minder intensief! Soms ook een soort uitgebreide Inspiratie & Ontmoeting.

Ook voor de (wat) oudere mensen willen we doelgroepenpastoraat inrichten. Er worden nu veel activiteiten georganiseerd, vooral door de Protestantse Bezoekdienst, en door deze gezamenlijk centraal aan te sturen, zal de organisatie overzichtelijker zijn en zal de communicatie beter gestroomlijnd verlopen. Dit biedt ook een voordeel doordat juist bij deze groep veel vrijwilligers actief zijn. Deze groep medewerkers moeten we gemotiveerd houden, ook door duidelijkheid te bieden vanuit de organisatie die zorgt voor een goede coördinatie van activiteiten en werkzaamheden.

We hebben besloten dat we insteken op 4 doelgroepen.

Naast het bestaande pastoraat voor jongeren, waarvoor momenteel 0,4 FTE beschikbaar is, willen wij 0,6 FTE gebruiken voor op te zetten pastoraat voor 3 doelgroepen, waarvan de profielschets en taakomschrijving in de volgende paragrafen staan omschreven⁹:

- Bouwers 0,2 FTE
- Plussers 0,2 FTE
- Senioren 0,2 FTE

Binnen onze adviesgroep vragen wij ons af of de eerder vastgestelde 0,4 FTE voor de Pastoraatsgroep (PG) Jongeren niet een relatieve overbedeling is van deze doelgroep.

4.3.1.2. Pastoraatsgroep Jongeren

Jonge mensen die zich ontwikkelen en die te maken hebben met gevoelens en vragen en daar alleen in een vertrouwde omgeving soms iets mee willen doen.

Het geloof wordt gevoed door dit te delen en door activiteiten voor en met elkaar te doen in een ongedwongen en uitdagende sfeer. Op een eigentijdse en creatieve manier ontdekken van Gods aanwezigheid in jouw leven en dat je hier persoonlijke inspiratie aan mag ontleen voor je eigen ontwikkeling en bij de keuzes die je moet maken.

Bij het werken in en vanuit de kerk voor, met en door jongeren gaat het om twee kernzaken:

- Het serieus nemen en ingaan op de eigen leef- en belevingswereld van kinderen, tieners en jongeren;
- Het serieus nemen van je eigen identiteit als gemeente van Christus.

Dus: een gemeente met hart en ruimte voor jongeren!

⁹ Deze zijn gedeeltelijk ontleend aan de taakomschrijvingen van Pastoraatsgroepen in Barneveld

Het doel van het jeugdwerk binnen de kerkelijke gemeente Aalten is:

- Jongeren begeleiden in hun geloofsontwikkeling in de hoop dat zij zelf tot een bewuste geloofsbeslissing zullen komen;
- Jongeren door actief jeugdwerk positieve ervaringen meegeven;
- Jongeren betrekken bij de gemeente door pastoraal naar hen om te zien. Jongeren ruimte geven om zich te ontwikkelen;
- Ondersteuning van de ouders in de godsdienstige opvoeding van hun kinderen.

Om dit te bereiken moet:

- Er een goede aansluiting zijn tussen de activiteiten voor de verschillende leeftijdscategorieën;
- De jongere betrokken worden bij de voorbereiding en organisatie van de activiteiten;
- Er worden gestreefd naar betrokkenheid van en samenwerking tussen jongeren, ouders en de kerk(enraad);
- Het jeugdwerk gericht zijn op continuïteit. De activiteit mag niet afhankelijk zijn van de inzet van een individu;
- Een doeltreffende en efficiënte organisatie als fundament dienen;
- Er alle ruimte zijn om nieuwe initiatieven te ontplooien.

4.3.1.3. Pastoraatsgroep Bouwers

Mensen die in de fase van hun leven verkeren waarin ze hun leven vormgeven op het gebied van bestendige relaties en werk, en waarin de weg in het leven min of meer gevonden is. De eventuele kinderen zitten op de basisschool of volgen voortgezet onderwijs. Velen voelen de druk van werk en gezin en andere verantwoordelijkheden in de samenleving. Ze hebben geregeld te kampen met tijdgebrek en hebben nogal eens het gevoel te worden geleefd. Tradities, ook kerkelijke, spelen bij velen een slinkende rol. Zij willen hun eigen keuzes maken en halen hun inspiratie vaak uit ontmoetingen en gebeurtenissen in hun dagelijkse leven en minder uit het traditionele geloof en kerk.

Voor deze groep is het van belang ontmoetingsplekken te organiseren: Bijeenkomsten aanbieden die gaan over levensvragen en andere onderwerpen die Bouwers aanspreken en waar zij met elkaar in gesprek kunnen komen over geloof en zingeving, zoals dat in hun dagelijks leven doorwerkt¹⁰. Ook kan gedacht worden aan het voorbereiden van diensten zoals we die al kennen van de groep Kerk in Uitvoering. Daarnaast moeten Bouwers ook actief benaderd worden om in projectmatig verband mee te werken aan de voorbereiding van (eenmalige) acties.

4.3.1.4. Pastoraatsgroep Plussers

Mensen van middelbare leeftijd, die zichzelf nog niet als senioren ervaren. Zij hebben de periode van opbouw achter zich gelaten. De vraag die zich nu aan hen opdringt is hoe zij verder vorm willen geven aan hun leven. Het is voor hen een periode van heroriëntatie en bezinning. Ze staan midden in de moderne tijd. Het seculiere¹¹ levensgevoel is ook aan hen niet voorbij gegaan. Ook al voelen zij zich betrokken bij de kerk en is het geloof voor hen heel wezenlijk, toch komen ook zij in aanraking met vragen en twijfels van de moderne tijd.

¹⁰ Zie bij "Verwijzingen" de link naar www.christenzijnopjewerk.nl

¹¹ Het woord 'seculier' wordt in allerlei publicaties over het godsdienstig leven veel gebruikt. Het oorspronkelijk woord betekent zoiets als 'wereldlijk'. Het woord 'seculier' kan dan betekenen dat iets of iemand niets te maken heeft met een bepaalde godsdienst. Toch heeft het woord ook een iets andere betekenis gekregen. Een seculiere samenleving is een samenleving waarin het geloof, zelfs voor de meest overtuigde gelovige, één menselijke mogelijkheid is naast andere (Charles Taylor).

Daardoor staan ze voor de uitdaging om te verwoorden wat het geloof voor hen betekent. Er zijn velen voor wie het geloof zijn vanzelfsprekendheid heeft verloren. Zij delen in de vragen en twijfels van de seculiere mens.

Net als voor de “Bouwers” is het ook voor hen belangrijk om ontmoetingsplekken te organiseren: bijeenkomsten aan te bieden die gaan over levensvragen en die hen helpen bij de heroriëntatie en bezinning. In de kerkdiensten willen ze aangesproken worden op wat voor hen belangrijke thema’s zijn. Het zou goed zijn om ook deze groep te betrekken bij de voorbereiding van thematische diensten. Ondanks de afname van de kerkelijke betrokkenheid zijn er toch nog altijd velen die op zoek zijn naar God, naar een waarde die het materiële te boven gaat. De behoefte aan spiritualiteit is zeker niet afgenomen. Daarbij zoeken mensen naar momenten van saamhorigheid, momenten die de beslotenheid van hun bestaan doorbreken en hen in contact brengen met iets wat hen zelf te boven gaat. Voor de kerk is het een uitdaging om hieraan gestalte te geven, om zulke momenten aan te bieden. Muziek kan hierbij een belangrijke rol spelen. Daardoor kunnen mensen innerlijk geraakt worden. Ook kunnen we denken aan de activiteiten die georganiseerd worden in het kader van Inspiratie & Ontmoeting.

4.3.1.5. Pastoraatsgroep Senioren

Senioren zijn niet langer betrokken in het arbeidsproces. Velen van hen doen wel tot op hoge leeftijd waardevol vrijwilligerswerk, ook binnen onze gemeente. Anderen hebben te maken met de moeiten van de ouderdom, of lijden onder toenemende eenzaamheid. De senioren vormen dus een pluriforme groep.

De Pastoraatsgroep Senioren zal zich bezighouden met het ontwikkelen, steunen en coördineren van pastorale activiteiten voor ouderen in de Protestantse Gemeente Aalten. Dit dient te gebeuren in nauwe samenwerking met de Protestantse Bezoekdienst.

Het reguliere pastoraat vindt plaats vanuit de wijkteams. Bezoekmedewerkers hebben daarbij een belangrijke functie, zij onderhouden het geregelde contact met de senioren.

Zij verzorgen rondom Kerst en Pasen een attentie voor gemeenteleden van 80 jaar en ouder. Vanaf 75 jaar ontvangen senioren rond hun verjaardag een kleine attentie. Naast dit persoonlijk pastoraat vinden vormen van groepspastoraat plaats.

- Voor gemeenteleden van 70 jaar en ouder wordt in elke wijk een kerstmiddag gehouden;
- In april wordt voor dezelfde doelgroep een voorjaarsmiddag georganiseerd;
- Eén keer per maand is er een contactmiddag voor ouderen, georganiseerd door de commissie contactmiddag 60-plus. Deze commissie valt onder de bezoekdienst.

In de tehuizen Beth San en Stegemanhof worden weeksluitingen gehouden. Deze hebben een eigen organisatie.

Het huidige pastoraat voor ouderen functioneert goed. Wel moeten -gezien de toenemende vergrijzing- enkele leeftijdsgrenzen (bv. die voor de attentie bij verjaardagen, de kerstmiddag en de voorjaarsmiddag) opnieuw worden besproken en waar nodig herzien.

In de toekomst kunnen mogelijk nieuwe vormen van groepspastoraat worden ontwikkeld. Onderzocht zal moeten worden waaraan in onze gemeente behoefte bestaat, en hoe dit kan aansluiten bij de bestaande vormen van ontmoeting.

4.3.1.6. Organisatie en uitwerking

Iedere pastoraatsgroep bestaat uit 1 voorzitter tevens ouderling en 1 predikant, die beiden zitting hebben in de kerkenraad. Hiernaast is er een vaste secretaris/scriba en zijn er medewerkers. Deze medewerkers kunnen tijdelijk hun krachten geven aan een project, maar kunnen ook continu betrokken zijn.

Wij vinden het belangrijk dat de pastoraatsgroepen in de kerkenraad vertegenwoordigd zijn, omdat hier immers het beleid wordt bepaald. Predikanten en andere ambtsdragers worden van hieruit aangestuurd, ze kunnen overleggen en tevens naar de kerkenraad terug rapporteren. Ten aanzien van de bemensing kunnen er ook mensen vanuit de huidige organisatie overstappen naar het doelgroepenpastoraat. Bij invoering van de twee-lagenstructuur kun je als ouderling wisselen tussen de “oude” functie van ouderling of bovenwijkse (doelgroepen) ouderling (zie hiertoe ook paragraaf 4.3.3).

Doelgroepenpastoraat is een nieuwe vorm van pastoraat binnen de PGA, die goed zichtbaar moet worden. Het is volgens ons daarom van belang dat de kleine kerkenraad het beleid uitzet en hier, in overleg met de predikanten, vorm aan geeft.

4.3.2. VIERWIJKENSTRUCTUUR

Wij kiezen voor een model van vier wijken¹², elk verbonden aan een of twee buurtschappen. Deze wijken zijn in het dorp ongelijk van grootte:

Barlo-Dale	Ds. De Lange en Ds. Yntema
Lintelo	Ds. Zeldenrijk en Ds. Andela-Hofstede
Haart-Heurne	Ds. Everts
IJzerlo	Ds. Faber

Elke wijk heeft een fulltime predikant. De huidige parttimers worden gekoppeld aan de wijk die voor hen het meest voor de hand ligt. Dit heeft tot gevolg dat de wijken Barlo-Dale en Lintelo groter zullen zijn dan de wijken IJzerlo en Haart-Heurne.

De parttime predikanten hebben primair geen organisatorische taak binnen de wijkorganisatie, maar zij hebben wel een inhoudelijke taak binnen het wijkteam, zoals toerusting vrijwilligers. Ze zullen in dit model het pastoraat in hun eigen secties vormgeven. De predikanten vervangen elkaar in twee clusters, zoals dat nu ook het geval is; het vervangingsschema is Barlo-Dale en Haart-Heurne. Daarnaast Lintelo en IJzerlo.

Wij adviseren ook in de toekomst de buurtschappen intact te houden. Dit omdat wij vinden dat de samenhang in de buurtschappen groter is dan in het dorp. De mogelijke veranderingen met betrekking tot de wijkindelingen, die in de toekomst plaats moeten vinden, zullen dan plaats moeten vinden in het dorp.

4.3.3. TWEELAGENSTRUCTUUR IN WIJKPASTORAAT

In de huidige situatie werken we binnen de PGA in de meeste wijken nog met een drielagenstructuur (bezoekmedewerker/ouderling of pastoraal medewerker/predikant).

In veel wijken is vanwege het afnemend aantal medewerkers in bepaalde secties al gekozen voor een tweelagenstructuur¹³, waarbij de ouderling of pastoraal medewerker hetzelfde werk doet als de bezoekmedewerker (niet omgekeerd). In wijk Haart wordt helemaal op deze manier gewerkt.

Naar de toekomst toe lijkt het ons wenselijk om in alle wijken met een tweelagenstructuur te werken. Ouderlingen, pastoraal medewerkers en bezoekmedewerkers doen dan allemaal hetzelfde pastorale werk, met dien verstande dat de ouderlingen en pastoraal medewerkers deel uitmaken van het wijkteam en de bezoekmedewerkers niet. Zij worden aangestuurd vanuit de Protestantse Bezoekdienst.

¹² Zie bijlage 5. Model wijkenstructuur

¹³ Zie bijlage 6. Tweelagenstructuur

De overgang naar de tweelagenstructuur kan het beste in één keer gemaakt worden (vanaf oktober 2014). Wel dient daarbij uiteraard de nodige flexibiliteit in acht genomen te worden naar de verschillende medewerkers. Zo kan het zijn dat het aantal medewerkers in de ene sectie vooralsnog verschilt van het aantal medewerkers in een andere sectie. In de loop van de tijd zal dit vanzelf naar elkaar toegroeien.

Belangrijk is dat de verschillende medewerkers binnen de secties regelmatig (een à twee keer per seizoen) bij elkaar komen om het pastorale werk met elkaar door te spreken. Dit noemen we het sectieoverleg. Hiervoor dient de ouderling of pastoraal medewerker het initiatief te nemen.

4.3.4. ORGANISATIE WIJKTEAM

Het wijkteam bestaat uit ouderlingen, pastoraal medewerkers, diakenen, jeugdouderlingen, kerkrentmeesters, een wijkscrimba en de predikant(en) van de wijk. Het doel van het wijkteam is het uitwisselen van ervaringen, elkaar ondersteunen en stimuleren en het ontvangen van toerusting. In het wijkteam vindt ook de coördinatie plaats van het gehele pastorale werk. Elke wijk heeft een zekere mate van zelfstandigheid in de manier waarop het werk wordt georganiseerd. Wel lijkt het wenselijk om minimaal vijf keer per jaar bij elkaar te komen. Eén keer per jaar worden hierbij ook de bezoekmedewerkers uitgenodigd voor een gezamenlijk overleg.

4.3.5. TAKENPAKKET PREDIKANTEN

Allereerst is het goed om te melden dat er veel werk wordt verzet en dat er onder predikanten oprechte zorg heerst over hoe het pastoraat goed in te vullen is met minder predikanten. Door een sterk toenemend aantal contactadressen per predikant zal hij/zij minder tijd per adres beschikbaar hebben. De rol van vrijwilligers binnen de gemeente die pastorale zorg verlenen, wordt hiermee groter. Ook andere gemeenteleden wordt gevraagd om daadwerkelijk om te zien naar elkaar en de 'oren en ogen van de gemeente' te zijn en actie te ondernemen als er extra pastorale zorg nodig is. Predikanten zullen dan meer op verzoek pastorale bezoeken afleggen. Dit zgn. vraaggestuurd pastoraat zal zich geleidelijk verder moeten ontwikkelen binnen onze gemeente. Predikanten zullen moeten leren rust te hebben bij de gedachte dat niet zij, maar andere werkers in de wijk veel regulier contact met gemeenteleden zullen verzorgen. Hiernaast zullen de predikanten mede vorm gaan geven aan doelgroepenpastoraat. Hierbij geldt dat de predikant wel de inspirator, maar niet de organisator is.

4.3.6. TAAKOMSCHRIJVING AMBTSDRAGERS

Ten opzichte van de huidige taakomschrijving zal de functie van ouderling, waarvoor steeds minder gemeenteleden te vinden zijn, steeds meer toegroeien naar beleidsmatige en/of coördinerende taken en verantwoordelijkheden. Natuurlijk blijft de ouderling de mogelijkheid houden om in het bezoekwerk actief te blijven. Bezoekmedewerkers en pastoraal medewerkers verzorgen het contact met gemeenteleden.

Voor de nieuwe functies, behorend bij breed in te voeren doelgroepenpastoraat, staat de taakomschrijving in paragraaf 4.3.1 over doelgroepenpastoraat vermeld. Interesse voor de zoektocht van gemeenteleden en aandacht voor hun levensvragen en voor maatschappelijke problemen in Bijbels perspectief is in dit kader van belang.

4.3.7. WERVING VRIJWILLIGERS, TOERUSTING EN BEGELEIDING

Bij een gemeente die reeds enige tijd geleden doelgroepenpastoraat heeft ingevoerd vernamen wij de uitspraak ‘specialisatie kan helpen bij het vinden van vrijwilligers’; je kunt doen wat bij je past. Bovendien is je medewerking toezeggen laagdrempeliger, omdat de activiteiten vaak projecten behelzen in een doelgroep die je aanspreekt. Hiervoor hoef je je niet voor 4 jaar te binden.

Belangrijk is dat je begeleid en toegerust wordt in de taak die je krijgt. Je moet met je vragen ergens naar toe kunnen. In het vrijwilligerswerk moet je je gesteund, bemoedigd en gewaardeerd voelen. Deze begeleiding moet binnen het wijkteam of binnen de doelgroep organisatie gebeuren. Korte lijnen zijn hierbij wezenlijk. Daarnaast kan een bovenwijks gegeven cursus (bv. basiscursus pastoraat) nuttig zijn.

5. AANBEVELINGEN

5.1. COMMUNICATIE

Mensen hebben verwachtingen op basis van het verleden. Het is absolute noodzaak om duidelijk en bij herhaling te communiceren dat het takenpakket van een predikant is gewijzigd, waardoor verschillende pastorale activiteiten zijn overgenomen door vrijwilligers. Voor zowel predikanten als gemeenteleden zullen we hiervoor een zorgvuldig gewenningsproces moeten ontwikkelen. Desalniettemin zal de opmerking ‘Als de dominee niet is langs geweest, is de kerk niet langs geweest’ nog wel geregeld te horen zijn, maar dit vergt tijd en geduld. Het is voor een gemeentelid altijd mogelijk om een predikant te spreken, maar de organisatie hiervan is meer vraaggestuurd. Medewerkers in de wijk hebben hier de wezenlijke taak om als oren en ogen van de wijk alle relevante signalen op te pikken en zelf actie op te ondernemen indien nodig. De rol van zowel predikant als gemeentelid is gewijzigd. Gemeenteleden zullen meer dan voorheen persoonlijk contact moeten opnemen met hun wijkpredikant als ze zijn of haar betrokkenheid op prijs stellen. Eigen initiatief hierin wordt steeds belangrijker.

5.2. ELIM-OVERLEG

Wij zijn van mening dat het Elim-overleg van grote waarde kan zijn voor predikanten om elkaar te ondersteunen en te stimuleren. Ervaringen uitwisselen in tijden van zorg kan helpen om de hogere pastorale belasting bij predikanten te kunnen dragen. Dit overleg is ook belangrijk om elkaar te informeren over de opgedane ervaringen met doelgroepenpastoraat en om taken te (her)verdelen om zodoende gebruik te maken van elkaars specifieke interesses en kwaliteiten. Ook het delen van de ervaringen met de nieuwe wijze van werken in de wijken kan ertoe bijdragen dat er nieuwe inzichten ontstaan. Ook wordt hiermee gewerkt aan afstemming van taken die enige uniformiteit behoeven. Hierbij valt te denken aan de wijze van omgaan met klankbordgroepen en de opzet van wijkvergaderingen: wat is de rol van ambtsdragers en pastoraal medewerkers en hoe betrek je bezoekmedewerkers erbij.

5.3. BEGELEIDING OVERGANG TWEELAGENSTRUCTUUR

Onze aanbeveling is dat de Taakgroep Pastoraat (waartoe ook het bestuur van de Protestantse Bezoekdienst behoort) verder uit gaat zoeken hoe je de tweelagenstructuur gaat vormgeven en de overgang kunt bewerkstelligen. Hierbij moet er ook aan gedacht worden dat het voor de vrijwilligers geen verarming wordt. Om ze te binden en goed te begeleiden moeten ze weten dat ze bij iemand terecht kunnen met hun vragen en opmerkingen. Ook moeten ze hier feedback en ondersteuning krijgen.

5.4. ORGANISATIEMODEL PGA

De doelgroepen zouden, net als de Protestantse Bezoekdienst, kunnen worden ondergebracht bij de ‘Taakgroep Gemeenteopbouw en Apostolaat’. Dit zou betekenen dat het doelgroepenpastoraat, de Protestantse Bezoekdienst en het Apostolaat hieronder zouden kunnen gaan vallen. De Taakgroep Pastoraat komt dan te vervallen. Het doelgroepenpastoraat voor de jongeren blijft toegewezen aan de Taakgroep Jongerenwerk.

5.5. WERVING VRIJWILLIGERS

Gedurende de gevoerde discussies over de veranderingen die we zullen adviseren hebben wij de aanbeveling gedaan om de werving van nieuwe ambtsdragers uit te stellen tot het begin van het nieuwe kerkelijk seizoen (2014/2015) wanneer ook de door de kerkenraad genomen besluiten zullen worden doorgevoerd.

Het zou goed zijn om de tijd voordien te benutten door ook actief op zoek te gaan naar vrijwilligers om invulling te geven aan het doelgroepenpastoraat.

Ook zou vrijwilligers, zoals bijv. ouderlingen en pastoraal medewerkers, de mogelijkheid geboden kunnen worden om over te stappen naar het doelgroepenpastoraat.

Verder willen wij u attenderen op de mogelijkheden die de Werkgroep Vrijwilligers biedt. Deze in 2010 in het leven geroepen groep houdt een database bij, waarin staat vermeld wat een gemeentelid doet, heeft gedaan of zou willen doen voor de kerk. Commissies en groepen die op zoek zijn naar een vrijwilliger kunnen dan navraag doen of er iemand in de database staat die heeft aangegeven belangstelling te hebben voor de betreffende vacature.

Als adviesgroep pleiten wij ervoor dat deze belangrijke werkgroep extra aandacht en prioriteit krijgt bij de invulling van vacatures, aangezien deze groep de spil vormt als het gaat om invulling van vacatures voor allerlei functies binnen onze kerkelijke organisatie.

Doelstelling is dat de werving van vrijwilligers zo goed mogelijk verloopt door de database blijvend te 'voeden' door:

- Halfjaarlijks aan alle commissies te vragen wijzigingen door te geven;
- Vrijwilligers die zijn gestopt na verloop van tijd actief te benaderen;
- Nieuw ingekomen gemeenteleden te vragen naar hun ervaringen en interesses op dit vlak.

5.6. DETACHERING

Gezien de huidige situatie is er in de formatie van de predikanten al veel veranderd. Er zijn twee mogelijkheden tot detachering gekomen en benut. Om nu nog verder op zoek te gaan naar detacheringmogelijkheden voor de overige predikanten lijkt ons niet wenselijk.

5.7. EVALUATIE

Wij doen de aanbeveling aan de kerkenraad om de ingevoerde wijzigingen na verloop van tijd te evalueren. Met name de invoering van het doelgroepenpastoraat binnen de PGA zal betekenen dat er ook andere activiteiten worden ontwikkeld. Niet alles zal goed gaan en slagen. Doelstelling is om de betrokkenheid van gemeenteleden te vergroten. Dit proces zal met vallen en opstaan plaatsvinden, waarbij de vraag 'wat leeft er' uitgangspunt zal zijn.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1. OPDRACHT ADVIESGROEP PASTORAAT

Protestantse Gemeente Aalten
Opdracht voor de adviesgroep Pastoraat

Visie, beleid en werkplan

Taken, taakverdeling en taakomschrijving

Opdrachtgever: kleine kerkenraad PGA

Opdracht:

Beschrijf vanuit de bestaande visie op pastoraat de veranderingen die verwacht worden en doe voorstellen tot aanpassing van de visie en de uitwerking die daarbij hoort. (zie A10 en koppelen aan A7, A8 en A9)

Benoem de veranderingen, hoe daar op geanticipeerd kan worden en op welke manier in de toekomst pastoraat in de PGA vorm kan krijgen. En indien van belang op welke manier de overgang van de huidige werkwijze naar de nieuwe vormen zorgvuldig kan plaatsvinden.

Daarbij dient aandacht geschonken te worden aan:

- Het ontwikkelen van een visie met betrekking tot contact met en begeleiding van gemeenteleden waarbij gezocht wordt naar nieuwe vormen en de huidige adequate vormen worden behouden. Daarbij komt de vraag aan de orde: past onze pastorale praktijk nog bij de behoeften, de mogelijkheden, beschikbare mensen en middelen in deze tijd?
- Beschrijf aan welke vormen van pastoraat behoefte is nu en in de toekomst. Op welke wijze willen mensen verbonden zijn aan de kerk, hoe kan in dat opzicht invulling gegeven worden aan verbinding en aandacht? Welke behoefte is er bij zowel actieve gemeenteleden als mensen aan de rand van de kerk en bij verschillende leeftijdsgroepen?
- Geef aan hoe vrijwilligers geworven, toegerust en begeleid kunnen worden.
- Toets de bestaande taakomschrijvingen voor de diverse taakdragers in het pastorale werk aan de nieuwe visie en herschrijf ze indien nodig.
- Beraden over een indeling gebaseerd op vijf predikantsplaatsen

Rapportage

De kleine kerkenraad verwacht de rapportage van de adviesgroep op 31 december 2013.

BIJLAGE 2. N.A.V. "SPRONG NAAR DE TOEKOMST"-ACTIELIJST AANBEVELING

A 7 T/M 10

Actielijst A7 t/m A10 n.a.v. "Sprong naar de toekomst", versie 05.04.2013									
Referen	Omschrijving aanbeveling	Prioriteit	Overweging	Yoriste	Verantwoordel	Dmschrijving actie	Startdatum	Einddatum	Opmerking
A 7	Voorlopig uitgaan van vijf predikantsplaatsen voor onze gemeente. Dat betekent dat een toekomstige vacature (door het aannemen van een beroep of door emeritaat) niet opgevuld wordt. Dit betekent ook een inrijpende verandering in hun takenpakket. In overleg met de predikanten moet door de kerkenraad vastgesteld worden wat hun nieuwe takenpakket wordt. Dit gekoppeld aan een efficiëntere invulling van hun werkzaamheden. Binnen de kring van predikanten kan ook gewerkt worden aan een	hoog, wanneer zich een kans voordoe et	besparing op financiën	op dit moment de indeling als uitgangspunt nemen; onderzoek of het mogelijk is op korte termijn over te gaan op een indeling gebaseerd op vijf predikantspl aatsen	moderamen, in opdracht van de Kleine Kerkenraad	evaluatiegesprekken september / oktober 2013 zouden moeten gaan over: specialisatie en takenpakket, efficiëntere invulling, verqaderdruk. Op het moment dat aantal pred.plaatsen terugloopt in nauw overleg met de predikant prioriteiten aanbrengen in het takenpakket.	september / oktober 2013		discussie welke wijkingeling op termijn mogelijk is
A 8	In overleg met de diaconen kan de mogelijkheid bekeken worden om invulling te geven aan een diaconaal predikantschap. Dit diaconaal werk kan gevonden worden binnen het open jeugdwerk of binnen de ouderenzorg	hoog, lopend proces		uitsluitend voor werkzaam heden die een diaconaal en open karakter	collega van diakenen	lopend proces	vanaf heden		aan een rapport over jeugddiaconaat wordt gewerkt
A 9	Wanneer een predikant daartoe bereid is kan er gekozen worden omr detachering. Een predikant kan tijdelijk verhuizen worden aan een andere gemeente. Natuurlijk behoudt hij of zij het	wanneer zich een kans voordoe et		wanneer zich een kans voordoe et	in principe is de kerkenraad verantwoordelijk voor de predikant en moderamen, in overleg met				
A 10	Omdat het aantal pastorale eenheden per predikant toeneemt is een aanpassing en herziening van het pastorale beleid nodig.	wanneer zich een kans voordoe et	evenredige verdeling van pastorale aandacht. Een indeling ontwikkelen gebaseerd op vijf predikantsplaatsen	voorstel voor nieuwe situatie, koppelen aan A7, A8, A9	voor bereiding verzorgd door een adviesgroep onder verantwoordelijk heid van de Kleine Kerkenraad	op termijn de meest geschikte structuur algemeen invoeren. Advies op basis van de taakopulacht	heden		koppelen aan A7, A9 en A8. Tussenrapportage taakgroep pastoraal inzien in dit traject.

BIJLAGE 3. GESPREKSVERSLAG PG-BARNEVELD

We hebben een open en boeiend gesprek gehad met elkaar.

Gestructureerd kunnen we dit als volgt weergeven:

- Aanleiding voor andere opzet van het pastoraat in PGB:
 - o Fusie van de Immanuëlkerk en de Bethelkerk in 2012 met ieder hun eigen opzet van het pastoraat; ‘gelijk oversteken’
 - o Onbemande straten a.g.v. onvervulbare vacatures voor ambtsdragers
 - o Andere doelgroepen dan ouderen kwamen niet in beeld
- Doelstellingen:
 - o Duidelijke structuur / opzet van het pastoraat (in brede zin)
 - o Meer aandacht voor pastorale uitnodigende activiteiten
 - o Meer specialisatie, hetgeen leidt tot:
 - Meer ruimte voor (invulling van) eigen keuzes (‘dominee als aanjager’)
 - Meer variatie in functies voor vrijwilligers
- Ervaringen: verloop van het proces en valkuilen:
 - o “Eerst zoek je, langzaamaan krijgt het vorm; je moet dingen gaan doen”
 - o Analyse door Pastoraatsgroep: Wat leeft er? + activiteiten die hierop aansluiten
 - o Bestaande activiteiten (Vorming&Toerusting) onderbrengen bij doelgroepen
 - o Goede dingen behouden, bijv. seniorenpastoraat: sociale én signaalfunctie
 - o Andere rol van de ouderling, bijv. rustige periode na een project
 - o Risico dat groepen elkaar niet meer ontmoeten
 - o Teveel hooi op de vork en teleurstelling (na het niet-slagen van een activiteit)
 - o Communicatie: elkaar informeren over signalen in wijk via contactpersonen
 - o Mogelijk wordt het Bijzonder Pastoraat bij PGB uitgebreid met extra mensen; momenteel bestaan de 4 wijken uit elk slechts 1 predikant en 1 ouderling
 - o ‘Denk aan PG-profielen, niet aan leeftijden’. Naar buiten toe mensen niet indelen in pastoraatsgroepen; het is in de eerste plaats een intern hulpmiddel om passende pastorale activiteiten te ontwikkelen.
 - o “Bij het oude systeem waren bepaalde dingen niet gebeurd, die nu wel gebeuren a.g.v. doelgroepenpastoraat”
- Continuïteit en draagvlak / acceptatie:
 - o “Als Gemeente ben je minder kwetsbaar, bij tijdelijke uitval lopen activiteiten gewoon door”; iedere predikant heeft zowel in de Pastoraatsgroep als in de wijk een vaste vervanger
 - o “De taakomschrijving van de predikant bepaalt wat haalbaar is”
 - o Gemeenteleden denken mee, tonen meer betrokkenheid
 - o Predikanten gaan nu vooral op afroep op bezoek bij ouderen; de groep mensen die dit begrijpt is groot. De dominee heeft rust bij de gedachte dat iedere oudere een aantal keer per jaar wordt bezocht door een vrijwilliger van het seniorenpastoraat. De dominee organiseert wel ontmoetingsbijeenkomsten
 - o Specialisatie kan ook helpen bij het vinden van ambtsdragers
 - o Goede en voldoende communicatie over de reden dat wij het pastoraat zo organiseren en over de gewijzigde taak van de predikant én van het gemeentelid is cruciaal.

BIJLAGE 4. SAMENVATTING GESPREKKEN MET DE PREDIKANTEN

Huidige situatie

Uit welke werkzaamheden haalt u veel voldoening?

Algemeen.

- Preken / kerkdiensten
- Pastoraat. Crisis pastoraat, als het erop aan komt! Sommigen hebben minder met het basis pastoraat.

Verder genoemd:

- Vorming en toerusting / Maatschappelijke problemen in Bijbels perspectief.
- Jeugdwerk
- Beleid. Kaders scheppen voor het gemeente werk.
- Catechese. Kennismaking- / Basis catechese.

Welke werkzaamheden zou u niet kwijt willen raken?

Niet veel. Over het algemeen de werkzaamheden die al gedaan worden graag behouden!

Welke werkzaamheden kosten u veel tijd?

- Vergaderen!
Zie verderop onder: "Vergaderdruk, Vergaderdruk in de PG van Aalten"
- Bijzondere diensten.
Kerkdiensten met een speciaal karakter, bijv. kinderdiensten. Waarom moet predikant bij alle vergaderingen zijn? Predikant de inspiratie, niet de organisatie!
- Voorbereiding rouwdiensten
- Veel ouderen geeft extra werk.
Opmerking: "Bij wijkindeling wordt vaak gedacht: ouderen meer pastoraat, geeft meer werk. Ja, maar als bij jongeren er echt iets aan de hand is, is het extra heftig."

Door iemand anders:

Speciale taken Kerkvenster of Preekrooster vergen veel ervaring. Moeilijk over te dragen.

Op een andere manier:

Werken / werven met het oog op het geheel van de gemeente.

Ondervindt u in de huidige situatie knelpunten?

Algemeen:

- Verwachtingspatroon van de gemeente, vooral bij ouderen. Als de predikant niet langs geweest is, is de kerk niet geweest. Dit legt een druk bij toenemend aantal adressen.
- Je kan niet meer alles doen, wat je vindt dat je moet doen. Geeft onrustig gevoel.

Diverse opmerkingen:

- Werk aan huis, je bent er altijd.
- Parttime ⇔ volledig inzetten

Organisatie

- Predikanten team bestaat uit veel van hetzelfde. Iedereen doet in beginsel alles.

Zijn er taken, die u liever niet meer doet?

Antwoorden zeer gevarieerd. Van **alles blijven doen** tot **vergaderen, bestuurlijk werk niet meer** of **minder basis pastoraat** (jubilea / recepties / ouderen middagen / ziekenhuis bezoek bij relatief kleinigheden)

Opmerkingen / diverse punten tijdens gesprek:

Afwisseling belangrijk! Werken in de breedte. Belangrijk contacten door de generaties heen. Doel van het pastoraat is dat mensen gezien en gehoord worden.

Nu al bij extra adressen uit andere wijken: Je kent de mensen niet meer, je bouwt geen band op. Dit maakt onrustig! Als de wijken nog groter worden? Stressvolle situatie.

Wijkindeling met minder wijken als predikantsplaatsen:

voordeel / nadeel meerdere predikanten in één wijk

De meeste predikanten zagen wel voordeel, maar sommigen niet of zelfs nadeel.

Voordeel:

Je kan beter vervanging regelen, of vergadering in wijkteam verdelen, van elkaars sterke punten gebruik maken.

Tijdsbesparing+ inspiratie aan elkaar.

Adressen wisselen (in uitzonderlijke gevallen) als het niet klikt met een persoon.

Nadeel:

Het maakt uit met wie. Je moet wel met elkaar kunnen opschieten. Predikanten zijn individualisten.

Uitkijken voor nog meer overleg.

Hoe groter hoe onpersoonlijker. Gevaar van minder aandacht

Opmerking:

Je zult het met elkaar moeten doen, je zult elkaar de ruimte moeten geven. Als het altijd op jouw manier moet, dan gaat het niet lukken: Je moet de ander ook wat gunnen

Voor samenwerking in de wijk is het niet nodig gelijk te zijn. Nodig: Gelijke visie.

“Dinxperlose model” één gemeente met meerdere predikanten. Zie onderaan.

zelf deel uitmaken van een wijk met meerdere predikanten .

De meeste predikanten vinden het wel praktisch en prettig, maar sommigen niet.

Vind je een geografische indeling belangrijk voor het pastoraat?

De meeste predikanten vinden het belangrijk, maar sommigen niet.

Opmerking:

Ja, belangrijk voor de gemeente. Duidelijkheid voor predikant en gemeente. Maar het gaat vooral om relaties met de mensen! Niet om de geografische indeling. Predikanten moeten flexibel kunnen bewegen.

Graag de huidige contacten behouden. Niet steeds weer nieuwe contacten.

Kan ook anders: zie het kopje “Dinxperlose model” verderop in het verslag.

Doelgroepenpastoraat:

Opmerking:

- Niet te veel doelgroepen maken.
- Profielen maken en geen strak begrensde leeftijdsgrenzen.
- Niet alleen naar leeftijd, maar ook bijv. op (maatschappelijke) betrokkenheid.
- Apostolaat: Randkerkelijkheid / aantrekkelijk voor buitenstaanders.
- Groepsactiviteiten. Doelgroepenpastoraat middengroep vooral groepswork.
- Commissie voor "Events" / grote activiteiten.
- Extra aandacht geven aan groepen is zinvol
- Structuren aanpassen aan de tijd. Werkvormen aanpassen aan de tijd als dat nodig is.

Lastig: Indeling pastorale contacten kunnen in spanning komen met de doelgroep.

Voorbeeld: jongeren groep blijft bij elkaar. Wordt jongvolwassenen groep, maar heeft goede contacten met predikant voor de jeugd.

voordeel / nadeel bij doelgroepenpastoraat.

Voordeel

- Het geeft kansen / Het kan een impuls geven.
- Doelgroepenpastoraat geeft nieuwe mogelijkheden. Geluiden uit doelgroep opvangen. De doelgroep krijgt een bepaald gezicht
- Andere werkvormen. Bijv. middengroep: wel losse activiteiten, maar geen langdurige projecten.
- Mensen rondom levensvragen kunnen elkaar treffen. Doelgericht op een bepaalde groep.
- Dingen die er al zijn, integreren. Bijv. Inspiratie en Ontmoeting.
- Centrale aanpak. Legt de focus op iets waardoor je erover moet nadenken.
- "Spannender" voor vrijwilligers. Voor predikanten / ouderlingen / medewerkers: je kan doen wat bij je past, je persoonlijke kwaliteiten benutten / ontwikkelen.
- Doelgroepenpastoraat ⇔ diensten voorbereiden. Daardoor verbinding doelgroep en kerkdienst. Samen iets voorbereiden als groep geeft ook energie.

Nadeel

- Bestaande medewerkers doen het al heel lang. Gevaar dat ze bedanken als er gevraagd wordt om het anders te doen. Niet alles veranderen!!
- Heeft betrekking op grote groep mensen. Onpersoonlijk.
- Grootschalig. Is een voordeel en een nadeel tegelijk.

NB 2 soorten doelgroepen:

Basis doelgroepen rond levensfase/ omstandigheden. Deze groepen zijn permanent.

Doelgroepen rond levensvragen en maatschappij, bijv. leefbaarheid, landbouw, ethische vragen. Deze groepen zijn tijdelijk, maar wel om je er intensief mee bezig te zijn. Een soort uitgebreide Inspiratie en Ontmoeting.

Doelgroepenpastoraat vind ik:

Veel predikanten vinden het wel praktisch en prettig, maar sommigen niet.

NB. Het heeft 2 kanten: wel leuk, maar nog meer werk.

Prima. Gedragen door vrijwilligers / de gemeente. De predikant moet niet de motor worden van het doelgroepenpastoraat, maar de inspirator, de denktank. Voorzitter iemand die handig is in het organiseren. Goede mensen vinden, die goed kunnen organiseren. Specialisatie is goed voor een predikant, nieuwe uitdaging. Leuk om verder te kijken als je eigen wijk. Wisselen van doelgroep. Niet altijd dezelfde predikant voor een bepaalde doelgroep.

Als we doelgroepenpastoraat zouden invoeren, welke groep / soort werk vind je aantrekkelijk / goed bij je passen. En welke niet.

Veel genoemd: de middengroep.

Apostolaat.

Inspiratie en ontmoeting

Predikant komen al veel in contact met ouderen. In de breedte blijven werken heeft voorkeur
Opm. Eenzaamheid onder ouderen!! Pastoraal gezien extra aandacht!

Alleen bovenwijks werk is voor mij:

De meeste predikanten: Geen extra bovenwijks werk, maar pastoraat in de breedte in de wijk.

Ruimte voor doelgroepenpastoraat naast het individuele pastoraat.

- Kan eigenlijk niet: je hebt je handen al vol aan het werk in de wijk.
- Werk is al zo veranderd. De hoofdmoot moet toch pastoraat en de diensten zijn!
- Het kan tot opeen stapeling van werkzaamheden leiden.
- Goede balans vinden. Met meerdere predikant buiten het wijkpastoraat, wordt basis wijkpastoraat te smal.

Bovenwijks werk buiten het pastoraat:

Extra organisatorische taken, minder pastoraat.

Voor de meeste predikanten geen optie

Vaker preken, minder pastoraat.

Voor geen enkele predikant een optie.

“Dinxperlose model”

Doelgroepenpastoraat:

- ouderen.
- Zieken / ziekenhuis
- Jeugdwerk
- Rouwpastoraat.

Predikanten gaan volgens rooster naar ziekenhuis en bezoekt alle mensen in het ziekenhuis.

Uitzondering: enkele ernstig zieken, waarmee je al een heel proces hebt meegemaakt.

Motivatie: Mensen vaak slechts een korte tijd in ziekenhuis. Ze kennen alle predikanten.

Krijgen zo wel de aandacht, maar is veel efficiënter.

Predikanten werken door de gehele gemeente op alfabet.

Alleen de bezoekdienst is geografisch verdeeld.

Vergaderingen

Vergaderdruk in de PG van Aalten:

Hoewel de organisatie structuur niet tot de opdracht van onze adviesgroep behoort, werden hierover wel veel opmerkingen gemaakt. De vergaderdruk wordt ervaren als belemmering voor het pastoraat. Daarom toch enkele opmerkingen.

Algemeen:

Vergaderingen worden altijd meer, maar haast nooit gaat er één af. Eenmaal ingesteld krijgen ze een soort automatisme. Daarbij kan het oorspronkelijk doel van de instelling van de vergadering worden vergeten.

Vergaderingen vragen altijd om voorrang, zelfs als ze op dat moment niet zo belangrijk zijn. Ze staan gepland in de agenda, dus moeten ze gebeuren.

Gevolg: In tijden van veel vergaderingen komt het pastoraat in de knel.

Andersom denken: Bij gevoel: "Pastoraat moet eigenlijk weer" => vergadering overslaan!

Veel vergaderingen door de structuur:

Grote kerkenraad/ Kleine kerkenraad/ moderamen. Kleine kerkenraad waarom 8 predikanten? Daarbovenop Elim overleg.

Denken / vergaderen rondom structuren:

Zoveel mensen, zoveel zinnen. Dat kost veel tijd en energie. Gevoel van stroperigheid in het overleg.

Als je effectief wilt werken, moeten predikanten meepraten in het beleid, maar niet regelen, besturen.

Aanbeveling:

Vergaderdruk omlaag? Nut van alle vergaderingen evalueren!

Kan deze vervallen? Kan frequentie omlaag? Kan het in een (veel ?) kleinere groep? Kan het in kortere tijd, bijv. een uur i.p.v. een avond? Is predikant noodzakelijk?

Doel: meer tijd voor pastoraat.

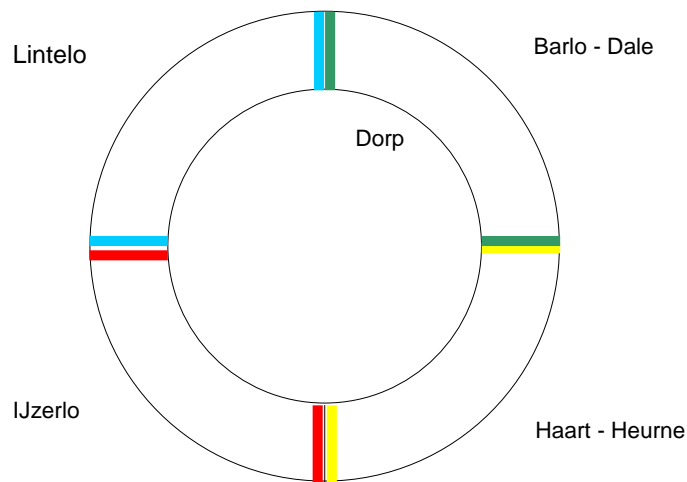
- Reeds aangepast:
- Elim overleg 1x per maand.
 - Taak groep eredienst alleen nog centraal i.p.v. ook per kerk.

BIJLAGE 5. MODEL WIJKENSTRUCTUUR

Uitgangspunten Wijkindeling

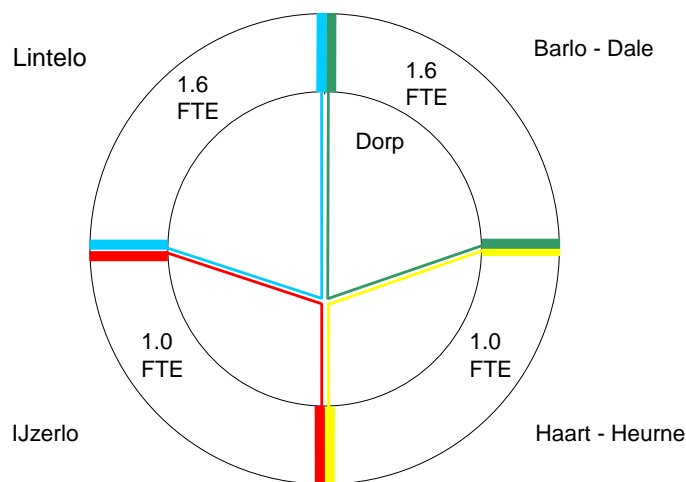
- 4 Wijken
- Buurtschappen bij elkaar, nu en in de toekomst
- Indeling Dorp. Wijzigen naar de omstandigheden

Model Wijk indeling

Vaste grenzen: Buurtschappen bij elkaar, nu en in de toekomst!

Model Wijk indeling 2014 / 2015

Variabele grenzen: Indeling Dorp, wijzigen naar de omstandigheden zoals die zich in de toekomst voor zullen doen.

BIJLAGE 6. TWEELAGENSTRUCTUUR

Taakomschrijving ouderling, pastoraal medewerker, bezoekmedewerker in een tweelagen-structuur

Algemeen

Tot voor kort werd er in onze gemeente, wat betreft het pastoraat, gewerkt met een drielagen-structuur. Ieder adres kon bezoek krijgen van de bezoekmedewerker, van de ouderling/pastoraal medewerker en van de predikant. Het pastoraal werk van de bezoekmedewerker had een andere invulling dan dat van de ouderling of pastoraal medewerker. Nu is het in onze gemeente ook mogelijk om te werken met een twee lagen-structuur. Dat houdt in dat de ouderling of pastoraal medewerker hetzelfde pastorale werk doet als de bezoekmedewerker (niet omgekeerd!). De adressen in de sectie worden onderling verdeeld. Als een sectie bijvoorbeeld bestaat uit 60 adressen waarin één ouderling werkt en twee bezoekmedewerkers, dan heeft de ouderling in de drielagen-structuur 60 adressen en de bezoekmedewerkers elk 30 adressen. In de nieuwe structuur krijgen ze elk 20 adressen.

Naast de “gewone” ouderling kan er ook een beleidsouderling functioneren. Deze beleidsouderling is wel ingedeeld bij een sectie, maar krijgt zelf geen adressen toegewezen om mensen te bezoeken (zie figuur 2).

Elke wijk is ingedeeld in een aantal secties. Elke sectie is weer onderverdeeld in een aantal buurten (in figuur 1 en 2 heeft de sectie drie buurten). Het enige verschil tussen de bezoekmedewerker aan de ene kant en de ouderling/pastoraal medewerker aan de andere kant is dat deze beide laatste in het wijkteam zitten en in de sectie een coördinerende functie hebben.

Het verschil tussen de ouderling aan de ene kant en de pastoraal medewerker aan de andere kant is dat de ouderling deel uitmaakt van de Grote Kerkenraad en daarnaast ook dienst doet in de kerk (ook bij trouwdiensten), de pastoraal medewerker is geen ambtsdrager en is daarom geen lid van de Grote Kerkenraad en draagt ook geen ambtelijke verantwoordelijkheid in de kerkdiensten.

Sectieberaad

Iedere ouderling of pastoraal medewerker roept in de regel twee keer per jaar het sectieberaad bijeen en nodigt daarvoor de bezoekmedewerkers uit (bijvoorbeeld bij het begin van het winterseizoen en bij het begin van het nieuwe jaar). Het sectieberaad kan op verzoek ook door de predikant worden bijgewoond.

De bedoeling van het sectieberaad is:

- het uitwisselen van ervaringen, elkaar steunen, helpen en stimuleren
- nagaan of er zaken zijn die de aandacht nodig hebben en die eventueel doorgegeven moeten worden aan het wijkteam
- taakverdeling wat betreft uitnodigingen etc.

Wijkberaad

Het wijkberaad bestaat uit alle bezoekmedewerkers, pastoraal medewerkers en ouderlingen. Eén keer per jaar roept het wijkteam het wijkberaad bijeen. (Een wijkteam kan er echter ook voor kiezen de bezoekmedewerkers te vragen om deel te nemen aan de reguliere vergaderingen van het wijkteam)

De bedoeling van het wijkberaad is:

- het uitwisselen van ervaringen, elkaar steunen, helpen en stimuleren
- nagaan of er zaken zijn die de aandacht nodig hebben en die eventueel doorgegeven moeten worden aan bijvoorbeeld de kerkenraad of de taakgroep pastoraat.

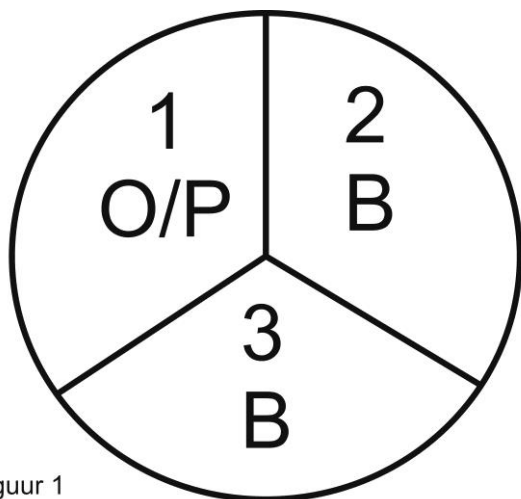
Het bezoekwerk

De bezoekmedewerker, ouderling of pastoraal medewerker onderhoudt namens de kerk het contact met alle gemeenteleden in zijn of haar buurt. Dit gebeurt door het volgende:

- rondbrengen van uitnodigingen voor ontmoetingsavonden
- verjaardagskaart bezorgen + ophalen verjaardagsfonds (1 x per jaar)
- bezoek aan gemeenteleden bij bijzondere gelegenheden of omstandigheden. Namens de kerk wordt dan een attentie aangeboden. Dit gebeurt bij:
 - o geboorte
 - o ziekte en thuiskomst uit het ziekenhuis
 - o jubilea
 - o verjaardagen vanaf 75 jaar
 - o welkomstbezoek aan nieuw-ingekomenen van buiten de gemeente
 - o bezorgen van kerst- en paasattentie bij zieken en ouderen boven de 80 jaar.
- het aanwezig zijn bij een uitvaartplechtigheid. Indien de bezoekmedewerker het wil kan hij of zij "dienst doen" bij de uitvaartplechtigheid. Wanneer de bezoekmedewerker dat liever niet wil, dat wordt dat door één van de ouderlingen of pastoraal medewerkers gedaan.

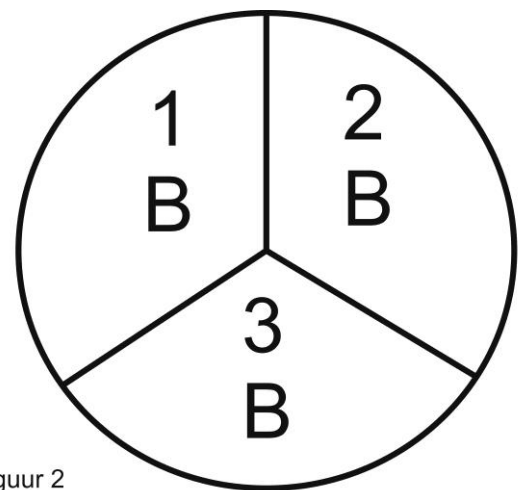
Het vergaderwerk

De pastoraal medewerker en de ouderling vormen samen met de betreffende diakenen en kerkrentmeesters het wijkteam. Het wijkteam vergadert in de regel één keer in de twee maand (dit kan per wijk verschillen). Dit is ongeveer vijf keer per jaar. Één ouderling heeft namens het wijkteam zitting in de Kleine Kerkenraad. Deze vergadert elke maand (tien keer per jaar). Alle ouderlingen maken deel uit van de Grote Kerkenraad. Deze vergadert in de regel vier keer per jaar. De bezoekmedewerkers van de wijk komen één keer per jaar samen met de ouderlingen en pastoraal medewerkers in het wijkberaad.

Figuur 1

De sectie is verdeeld in drie buurten. In buurt 1 is een ouderling of pastoraal medewerker werkzaam; in buurt 2 en 3 een bezoekmedewerker.

Figuur 2

De sectie is verdeeld in drie buurten. In alle drie buurten wordt het bezoekwerk door bezoekmedewerkers gedaan. De beleidsouderling heeft alleen een coördinerende taak.

VERWIJZINGEN

In dit rapport is gebruik gemaakt van verwijzingen naar internet sites. Met behulp van deze links kunnen geïnteresseerden nadere relevante (achtergrond)informatie verkrijgen, zonder dat er in dit rapport uitvoerig op hoeft te worden ingegaan.

Rapport “Sprong naar de toekomst”

<http://www.kerkvenster.nl/>

Protestantse Gemeente Barneveld

<http://www.pgbarneveld.nl/>

Protestantse Gemeente Woerden –Zegveld

<http://www.hervormdwoerden.nl/hoofdpagina>

Doelgroepenpastoraat zoals gevoerd in Barneveld

<http://www.kerklanken.nl/images/PDF/West/Doelgroepenpastoraat%20uitleg.pdf>

<http://www.kerklanken.nl/images/PDF/West/Visiedocument%20doelgroepenpastoraat.pdf>

<http://www.kerklanken.nl/images/PDF/West/13-03-20%20Brochure%20versie%204.pdf>

Over christen zijn op je werk

www.christenzijnopjewerk.nl

Over kerk en dertigers

www.pkn.nl/Lists/PKN-Bibliotheek/Kerk-en-dertigers-2-0.pdf